Utlänningsproblemet i Sverige

FÖRE andra världskriget var Sverige ganska restriktivt när det gällde att ta in flyktingar. Behovet av arbetskraft var inte så stort som i dag, och vissa yrkesgrupper var rädda för utländsk konkurrens. Men mot slutet av kriget ändrade regeringen inställning, och med tiden överfördes nära 34 000 judar och många andra bit från de tyska koncentrationslägren. Ungefär samtidigt kom tiotusentals baltiska flyktingar och flera tusen ingermanlänningar, som flytt undan ryssarna. Sedan har Sverige fortsatt att ta emot utlänningar. Man har gjort det dels av humanitära skäl — många av dessa människor har varit lungsjuka eller på annat sätt invalidiserade — dels av ekonomiska, emedan man behövt arbetskraft till industrin. År 1956 kom den sista stora flyktinggruppen, ungrarna.

Sverige fick alltså på kort tid en stor befolkningsgrupp, uppskattningsvis omkring 400 000 personer, som inte var födda i landet. Här gavs dessa av kriget hårt drabbade människor all den vård som de var i så stort behov av. De forna koncentrationslägerfångarna återfick sitt självförtroende och sitt människovärde och fick möjlighet att leva ett normalt liv igen.

Flertalet av de flyktingar som Sverige har tagit emot under och efter andra världskriget har inabbt vunnit samma materiella standard som befolkningen i övrigt, men den sociala och emotionella anpassningen har varit svårare, framhåller fil. stud. David Schwarz i denna artikel. Han betonar att de svenska myndigheterna borde kunna göra mer för de arbetsoförmögna invandrade, äldringar och sjuka, som för närvarande inte kan få svensk medborgarskap. Schwarz, som själfvom som flyktning till Sverige 1950, studerar sociologi vid Stockholms universitet och planerar att i framtiden göra en större undersökning om de invandrades anpassning i Sverige.

Ungerska flyktingar vid ankomsten till Sverige i november 1956.

Många av dem uppmärksmar snart en lika hög levnadsstandard som befolkningen i övrigt. Värre var det däremot med den sociala och emotionella anpassningen, vilket berodde på språkliga svårigheter, bristen på socialvårdare, som var tillräckligt insatta i flyktingfrågor m.m. Även olikheter i temperament, religiositet och nationalkänsla mellan flyktingarna och svenskarna måste ha försvårat deras inlemmande i det svenska samhället. De flesta, särskilt de som var av katolsk eller judisk tro, gick modvetet in för att bevara sin religion och sina nationella traditioner, vilket många infödda svenskar hade svårt att förstå. Jag har till och med hos enstaka personer stött på den åsikten att det är otacksamt mot Sverige att hålla på sitt. Det kan låta så hårt: "Jaså, trivs dom inte här? Dom får bli svenskar som vi, antars för dom förevimas hårdfirad!" att ha någon politisk åskådning och som i dag är rabiata kommunister eller fascister på grund av ett obestämt missnöje. Dessa grupper tillväxer också mycket snabbt, eftersom de har en betydligt större aktivitet än den infödda befolkningen. Redan nu kan man i vissa minoritetsgrupper skönja en förbittrad kamp en lärdarskapet mellan olika ytterligheteslement.

Vad gäller svenskt medborgarskap tilldelas det enbart åt sådana flyktingar (icke-nordber) som vistats i landet sju år och som kan försörja sig själva. Från varje flyktingtransport finns det emellertid några personer hvar som blivit arbetsoförmögna kanske för resten av sitt liv. Det rör sig ofta om människor som vistats i landet under större delen av sitt vuxna liv. Deras upprepade ansökningar om svenskt medborgarskap avsiås med några valformulerade fraser. Men om Sverige har tagit emot hundratusentals flyktingar och utländska arbetare, vilka på allt sätt bidrar till landets utveckling, borde man väl i rimligheten, namn också kunna finna sig i att ett fåtal som inte är i stånd till någon produktiv insats 20 år efter kriget ges möjlighet att bli svenska medborgare och därigenom befrias från den förnedring som flyktingskapet innebär.

Också på andra punkter är lagstiftningen för de invandrade mildast sagt förskräd. När t ex ett kanskt eller judiskt par skall gifta sig tyses för dem tre gånger i svenska statskyrkan. Dessa minoriteter har emellertid sina egna präster med kyrkor och synagogor, där de hålles gudstjänst, träffar regelbundet och ofta känner varandra sedan barndomen. I statskyrkan sänker de aldrig sin fot, och många av dem lider säkert av att en främmande trosbekännare förrättar deras lysning. Genom att överföra lysningen till deras församlingars bönehus skulle man göra det möjligt för dessa människor att äverevara den i kretsen av slakt och vänner, och man skulle samtidigt förhindra att lagstridiga äktenskap registrerades.

Och vad sägs om följande: Enligt § 4 i 1909 års regeringsform kan endast "infödde svenske medborgare" bli statsråd. Om man alltså föddes några dagar innan ens föräldrar fick svenskt medborgarskap, kommer det alltid att finnas ett ämbete som man aldrig får beklädda, hur meriterad man än är för det. Det vore intressant att veta om författningsutredningen har ägnat en tanke åt denna klart diskriminerande paragraf mot naturaliserade svenskar.

Jag anser att man borde tillåsta några sakkunniga med uppgift att förutsättningslöst utreda frågan om de invandrades ställning i det svenska samhället. Varför inte inrätta en prodesnur i de invandrades integrationsproblem eller rent av ett departement för de olika icke-svenska folkslagen i landet?

Man borde också låta några av invandrarna utbilda sig till ungdomsledare eller socialassistenter, som sedan kan hjälpa sina f d landsmän på olika sätt. Dessutom borde minoriteternas redan befintliga dagskolor tillerkännas samma status som landets övriga skolor, deras personal skulle avlönas av staten, och nya skolor av detta slag borde inrättas med statliga medel. Även de invandrades periodiska tidskrifter borde subsidieras med allmänna medel.

Man kunde dessutom ge dem lokaler eller tmiberhåll till sådana, där de efter arbetstidens slut kunde träffas, diskutera sina problem, spela teater på sitt modersmål och fira sina nationella högtider. Man kunde ge dem bättre möjligheter att utöva sin religion, genom att exempelvis deras andliga ledare avlönades med statliga medel och kostnaderna för uppförandet av nya bönehus subsidierades.

Vidare kunde man i de stora städerna reservera ett par avdelningar inom äldringhemmen för de invandrade, så att de finge leva de återstående åren av sitt liv bland sina egna. Just dessa vuxna lever mest isolerade från den svenska omgivningen, bl a därför att de inte kunnat lära sig svenska. Även för de många utländska mentaljuka, som nu är spridda över hela landet och känske aldrig varit utanför anstalten sedan de kom till Sverige, vore detta den bästa lösningen.

Svenskt engagemang i internationella sammanhang, hjälpen till ländarna och stödet åt minoriterna i diktaturstaterna eller USA i deras kamp för sina mänskliga rättigheter, skulle tas mer på allvar av landets egna trängda minoriteter, om Sverige med kraft tog sig an deras problem.

DAVID SCHWARZ

En stor europeisk författare

"En auktoritet och intelligens, som man sällan ser make till i litteraturen, av intellektuella fördelighetar kan ju författarna inte tilldela sina personer mer än de själva har." *Ulf Gran i SDS*

Joseph Breitbach RAPPORT OM BRUNO

LTs FÖRLAG Häft. 27:-, inb. 32:-

FRANS G. BENGTSSON Inför kvinnan ställd

Efterlämnade dikter i urval av Hjalmar Gullberg Teckningar av Eric Johannesson. 19:50, inb. 26:50

"Den visar oss poeten Frans G. Bengtsson med all sin verksonsts vanliga bravur och osnifkitig av modernismens lockelser. Något av skimret kring tunna violetta skymningar vilar väl också över den långa sonettsekvens som är den postuma samlingens stora huvudnummer... den berättar om samma sak som är centrum hos Petrarca eller ännu hellre Catullus: det stora kärlekseventyret, överståndet och offergillmlje." Åke Jonson i SvD

"Det viktigt är att diktaren Hjalmar Gullberg har hämtat upp ur glömskan 'a minor classic' sen sonettsekvensen." Ivar Harvie i Expressen

NORSTEDTS

"Girons nya deckare engagerar" ST

Vad bländer självlogen med de fem kvarvarande i en umgängeskrets då en i sällskapet dör under omständigheter som tyder på att en av dem är en mördare och alla kan vara det?

"Spelet på deras spända och sårga nerver under det yttre tryck som polisutredningen och oveviferande egna misstankar innebär återges med säker hand: de i handlingen inblandade vikter undan för undan ut till fullt trovärdiga karaktärer av en halt som det är mindre vanligt att finna hos deckarförfattare som skriver på svenska." KJELL STENSSON i ST

Tage Giron Själabad 17:50

NORSTEDTS

Kina nu! "en fast och klar analys av den kinesiska situationen" GHT

T. G. WICKBOM Mandariner i blåställ

"Wickbom tränger djupt in i den rysk-kinesiska konfliktens orsaker och verkningar." GT

"För alla som vill veta mera om vad som sker bakom den kinesiska drakens bamburidå är den oumbärlig." Sven Landahl i Sydsvenska Dagbladet.

24:50, inb. 31:— NORSTEDTS

Deras böcker i höst får fin kritik

"Ska sent glömmas... elementär och skakande styrka... man blir djupt engagerad" Birger Norman i ST

"Fint tänkt och genomförd" Sigvard Mårtenson i Sydsv. Dagbl.

BJÖRN-ERIK HÖIJER BERÄTTELSEN OM JENNY

En roman om ett kvinnoöde som också speglar ett stycke samhällsutveckling i vår tid. 25:50, inb. 31:50

"En saga om kärleken som inte kan undvaras" Allan Fagerström i AB

"Eftertänksam, djupsinnig, storslagen" Knut Ahnlund i SvD

EYVIND JOHNSON LIVSDAGEN LÅNG

En roman om kärlek och en spegling av vår egen tid i det långsedan förflutna. 28:50, inb. 34:50

"En ny berättare som förnyande och förödande går fram bland väsentligheter" Artur Lundkvist i ST

"Furiös sensualism ... vilken spänst och rörlighet her inte hans ord, och hur vidöppna är inte hans sinnen" Ingrid Arvidsson i DN

SANDRO KEY-ÅBERG SAGOLIK

Den vilkdnde lyrikerns första prosabok innehåller tre kortromaner. 22:50

Bonniers

På Sverige-besök just nu SHEPHERD MEAD

författaren till boken bakom Oscars succémusical

Hur man vinner framgång i affärslivet utan att egentligen anstränga sig 12:50

och till

Hur man vinner framgång hos kvinnor utan att egentligen anstränga sig 12:50

Bonniers

KÖP BOKEN I KUNGS bokhandeln KUNGSGATAN 26 - Tel. 08/23 28 12

BERÖM

Jan FRIDEGÅRD — På oxens horn — Minnen I

"Det avgörande, överväldigande intrycket kommer från dikturens trolösnet. I enkelhet kan han inte övertrumfas." *Ivar Harvie i Expr.*

"Han frunstäfv som förvaltare av en folklig berättartradition, en tradition som han anfat till konst. Det har uppenbarligen varit Jan Fridegård en stor glädje att skriva boken. Glädjen fortplantar sig till läsaren." *Lars Forsland i GNT*

Häft. 27:50, inb. 34:50

Olof LAGERCRANTZ — Från helvetet till paradiset

"Ett mästerverk. Var och en som intresserar sig för poesi bör läsa detta verk av en diktare mitt i dagens gärning 1964 om en diktare mitt i dagens gärning i början av 1300-talet." *Vivan Stamberg i ST*

"En samskyldig uppenbarelse för den som kämner hur frågetecknen bepaxa på levnadsvägen och söker ett svar. Lagercrantz smiledvistar hyser i mörka vrår och vi finner diamanter." *Bernt Eklundh i GT*

Häft. 37:50, inb. 39:50

Per WÄSTBERG — Enkel resa — Dikter

"Ett stort och djärvt försök till livsorientering. Det är dikt om liv och lycka och den höjer sig stundom till lätt fcna." *Karl Erik Lagerlöf i GHT*

"Det är en eförfalskat tillsänd och ärliga villkor som bjuds vid umgänget med denna poesi." *Artur Lundkvist i ST*

"Visionär helhet ... oförsnytbart skimmar." *Karl Vennberg i AB*

16:50 inb. 21:50

WAHLSTRÖM & WIDSTRAND — Bokförläggare sedan 1884

21 oktober 1964

Sida 4

TILLBAKA TILL SÖKRESULTATET

DN.Arkivet är en del av dn.se (www.dn.se). Chefredaktör och ansvarig utgivare: Peter Wolodarski. Vd: Anders Eriksson. Redaktionschef: Caspar Opitz. Chef DN.se: Anna Åberg. Redaktionell utvecklingschef: Martin Jönsson. Administrativ redaktionschef: Fredrik Björnsson. Samhällschef: Pia Skagermark. Kulturchef: Björn Wiman. Chef ledarredaktionen: Johannes Åman. E-post DN.se: www@dn.se © AB Dagens Nyheter 2017